

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 24. októbra 2018*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Zásady práva Únie – Lojálna spolupráca – Procesná autonómia – Zásady ekvivalencie a efektivity – Vnútroštátna právna úprava stanovujúca opravný prostriedok umožňujúci obnovu trestného konania v prípade porušenia Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd – Povinnosť rozšíriť toto konanie na prípady údajného porušenia základných práv zakotvených v práve Európskej únie – Neexistencia“

Vo veci C-234/17,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko) z 23. januára 2017 a doručený Súdnemu dvoru 4. mája 2017, ktorý súvisí s konaním o žiadosti o právnu pomoc v trestných veciach týkajúcim sa:

XC,

YB,

ZA

za účasti:

Generalprokuratur,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredsedníčka R. Silva de Lapuerta, predsedovia komôr A. Arabadžiev (spravodajca), C. Toader a F. Biltgen, sudcovia M. Ilešič, E. Levits, L. Bay Larsen, M. Safjan, D. Šváby, C. G. Fernlund, C. Vajda a S. Rodin,

generálny advokát: H. Saugmandsgaard Øe,

tajomník: K. Malacek, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 20. marca 2018,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- rakúska vláda, v zastúpení: J. Schmoll, K. Ibili a G. Eberhard, splnomocnení zástupcovia,
- maďarská vláda, v zastúpení: M. Z. Fehér, G. Koós a G. Tornyai, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: nemčina.

– Európska komisia, v zastúpení: H. Krämer a R. Troosters, splnomocnení zástupcovia,
po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 5. júna 2018,
vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 4 ods. 3 ZEÚ, ako aj zásad ekvivalencie a efektivity.
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci konania o právnej pomoci v trestnej veci začatej rakúskymi súdnymi orgánmi na žiadosť Staatsanwaltschaft des Kantons St. Gallen (prokuratúra kantónu Sankt Gallen, Švajčiarsko), týkajúceho sa XC, YB a ZA, ktorí sú vo Švajčiarsku podozriví zo spáchania trestného činu daňového podvodu v zmysle švajčiarskeho zákona o dani z pridanej hodnoty (DPH), ako aj iných trestných činov.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Článok 50 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Spolkovej republiky Nemecko a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach, podpísaného 19. júna 1990 v Schengene (Luxembursko) a ktorý nadobudol platnosť 26. marca 1995 (Ú. v. ES L 239, 2000, s. 19; Mim. vyd. 19/002, s. 9, ďalej len „DVSD“), ktorý je uvedený v kapitole 2, nazvanej „Právna pomoc v trestných veciach“, hlavy III tohto dohovoru, vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Zmluvné strany sa zaväzujú poskytovať v súlade s [Európskym dohovorom o vzájomnej pomoci v trestných veciach (ETS č. 30), podpísaným 20. apríla 1959 v Štrasburgu, a s Dohodou štátov Beneluxu o vydaní osôb a právnej pomoci v trestných veciach z 27. júna 1962, zmenenej protokolom z 11. mája 1974] právnu pomoc pri priestupkoch proti zákonným opatreniam a predpisom v oblasti spotrebných daní, daní z pridanej hodnoty a ciel. ‚Predpismi v oblasti ciel‘ sa rozumejú pravidlá uvedené v článku 2 Dohovoru zo 7. septembra 1967 medzi Belgickom, Spolkovou republikou Nemecko, Francúzskom, Talianskom, Luxemburskom a Holandskom o vzájomnej spolupráci medzi colnými správami, ako aj v článku 2 nariadenia Rady (EHS) č. 1468/81 [z 19. mája 1981 o vzájomnej pomoci medzi správnymi orgánmi členských štátov a o spolupráci medzi správnymi orgánmi členských štátov a Komisiou pri zabezpečovaní riadneho uplatňovania predpisov o colných a poľnohospodárskych záležitostiach (Ú. v. ES L 144, 1981, s. 1)].“

- 4 Článok 54 DVSD, ktorý sa nachádza v hlave III, kapitole 3 tohto dohovoru, nazvanej „Zákaz dvojitého trestu“, stanovuje:

„Osoba právoplatne odsúdená jednou zo zmluvných strán nesmie byť pre ten istý čin stíhaná inou zmluvnou stranou, a to za predpokladu, že v prípade odsúdenia bol trest už odpykaný alebo sa práve odpykáva, alebo podľa práva štátu, v ktorom bol rozsudok vynesený, už nemôže byť vykonaný.“

Rakúske právo

5 Strafrechtsänderungsgesetz (zákon o reforme trestného práva, BGBl., 762/1996) vložil do Strafprozessordnung (trestný poriadok) § 363a až 363c týkajúce sa právneho pojmu „obnova trestného konania“ (Erneuerung des Strafverfahrens) na účely vykonávania rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva.

6 § 363a trestného poriadku stanovuje:

„(1) Keď sa rozsudkom Európskeho súdu pre ľudské práva konštatuje, že rozsudkom alebo rozhodnutím trestného súdu došlo k porušeniu Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd [podpísaného v Ríme 4. novembra 1950] alebo niektorého z jeho protokolov, konanie sa na návrh obnoví, pokiaľ nemožno vylúčiť, že porušenie mohlo v prípade dotknutej osoby nepriaznivo ovplyvniť obsah rozhodnutia trestného súdu.

(2) O návrhu na obnovu konania rozhoduje vo všetkých prípadoch Oberster Gerichtshof [Najvyšší súd, Rakúsko]. Návrh môže podať dotknutá osoba a Generalprokurator [(generálny prokurátor)]; § 282 ods. 1 sa uplatní analogicky. Návrh treba podať na Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd). K návrhu generálneho prokurátora sa vypočuje dotknutá osoba, k návrhu dotknutej osoby sa vypočuje generálny prokurátor; § 35 ods. 2 sa uplatní analogicky.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

7 Prokuratúra kantónu Sankt Gallen začala počas roku 2012 vyšetrovanie týkajúce sa daňových podvodov proti XC, YB a ZA podozrivých z toho, že prostredníctvom nesprávnych daňových priznaní podaných švajčiarskej daňovej správe získali vratky DPH v celkovej výške 835 374,17 švajčiarskych frankov (CHF) (približne 716 000 eur). Uvedená prokuratúra podala na rakúske súdne orgány žiadosti o právnu pomoc v trestných veciach, aby Staatsanwaltschaft Feldkirch (prokuratúra Feldkirch, Rakúsko) vypočula dotknuté osoby.

8 XC, YB a ZA podali v Rakúsku proti požadovaným výsluchom viacero opravných prostriedkov, ktoré v podstate odôvodnili tým, že skončené trestné konania v Nemecku a Lichtenštajnsku v rokoch 2011 a 2012 bránia vzhľadom na zásadu *ne bis in idem* zakotvenú v článku 54 DVSD tomu, aby boli opätovne stíhaní pre podozrenie z trestných činov spáchaných na úkor švajčiarskych daňových orgánov. Oberlandesgericht Innsbruck (Vyšší krajský súd Innsbruck, Rakúsko), ktorý rozhodoval na poslednom stupni, uznesením z 9. októbra 2015 konštatoval, že neexistujú skutočnosti, na základe ktorých možno preukázať porušenie článku 54 DVSD.

9 Hoci toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť, XC, YB a ZA na základe článku 363a trestného poriadku podali na Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd) návrh na obnovu trestného konania, pričom uviedli, že vyhovenie sporným žiadostiam o právnu pomoc porušuje niektoré z ich práv zakotvených nielen v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísanom v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDLP“), ale aj v DVSD a Charte základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

10 Vnútroštátny súd uvádza, že podľa ustálenej judikatúry je obnova trestného konania možná iba v prípade porušenia práv zaručených EDLP, konštatovaného Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) –, alebo ešte pred akýmkoľvek jeho rozhodnutím konštatujúcim také porušenie – Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd). Vnútroštátny súd si kladie otázku, či zásada lojálnej spolupráce, zásady ekvivalencie a efektivity ukladajú povinnosť, aby sa obnova trestného konania nariadila aj v prípade porušenia základných práv zakotvených v práve Únie, hoci ustanovenie, ktoré tento opravný prostriedok upravuje, taký prípad výslovne nestanovuje.

- 11 Za týchto podmienok Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa právo Únie, predovšetkým článok 4 ods. 3 ZEÚ v spojení so zásadami ekvivalencie a efektivity, ktoré sa z neho odvodzujú, vykladať v tom zmysle, že zaväzuje Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd), aby na základe návrhu dotknutej osoby preskúmal rozhodnutie trestného súdu s právnou silou rozhodnutej veci so zreteľom na údajné porušenie práva Únie (v tomto prípade článok 50 [Charty] a článok 54 [DVSD]), keď vnútroštátne právo (§ 363a trestného poriadku) stanovuje také preskúmanie len so zreteľom na údajné porušenie EDLP alebo niektorého z protokolov k EDLP?“

O prejudiciálnej otázke

O prípustnosti

- 12 Rakúska vláda vznesla proti prejednávanej návrhu na začatie prejudiciálneho konania námietku neprípustnosti.
- 13 Táto vláda po prvé tvrdí, že právne situácie zakladajúce spor vo veci samej nepatria do pôsobnosti práva Únie, keďže opravný prostriedok uvedený v §363a trestného poriadku je stanovený pre prípad porušenia EDLP, a nie práva Únie.
- 14 Ak však orgány členského štátu, ako v prejednávanej veci, vyhovejú žiadosti o právnu pomoc založenej na DVSD, ktorý je podľa protokolu č. 19 o schengenskom *acquis* začlenenom do rámca Európskej únie, ktorý je pripojený k Lisabonskej zmluve (Ú. v. EÚ C 83, 2010, s. 290), neoddeliteľnou súčasťou práva Únie, predpokladá sa, že vykonávajú právo Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty. Navyše bolo rozhodnuté, že článok 54 DVSD, ktorý zabezpečuje dodržanie podstatného obsahu článku 50 Charty, sa má vykladať s prihliadnutím na tento článok Charty (pozri v tomto zmysle rozsudky z 27. mája 2014, Spasic, C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, bod 59, z 5. júna 2014, M, C-398/12, EU:C:2014:1057, bod 35, a z 29. júna 2016, Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, bod 31). Skutková a právna situácia, v ktorej vznikol spor vo veci samej, patrí teda do pôsobnosti práva Únie.
- 15 Rakúska vláda v druhom rade tvrdí, že tento návrh na začatie prejudiciálneho konania je neprípustný z dôvodu, že vnútroštátny súd už dospel k záveru, že článok 54 DVSD je dostatočným právnym základom na podanie návrhu na obnovu trestného konania podľa § 363a trestného poriadku. Uvedený súd však neobjasnil dôvody, pre ktoré sa domnieva, že odpoveď na prejudiciálnu otázku je nevyhnutná.
- 16 Podľa ustálenej judikatúry pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie položených vnútroštátnym súdom v rámci právnej úpravy a skutkových okolností, ktoré tento súd vymedzí v rámci vlastnej zodpovednosti a ktorých správnosť Súdnemu dvoru neprináleží preverovať, platí prezumpcia relevantnosti. Odmietnutie Súdnemu dvoru rozhodnúť o návrhu na začatie prejudiciálneho konania podanom vnútroštátnym súdom je možné len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, ak ide o hypotetický problém alebo ak Súdnemu dvoru nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na položené otázky (pozri najmä rozsudok z 27. júna 2018, Altiner a Ravn, C-230/17, EU:C:2018:497, bod 22).
- 17 Vnútroštátny súd v prejednávanej veci uviedol dôvody, pre ktoré je výklad ustanovení a zásad uvedených v jeho prejudiciálnej otázke potrebný na rozhodnutie sporu vo veci samej. Z opisu týchto dôvodov vyplýva, že odpoveď Súdnemu dvoru na otázku, či vnútroštátny súd musí v rámci posudzovania návrhu na obnovu trestného konania rozhodnúť o tvrdeniach týkajúcich sa porušenia základného práva zaručeného článkom 50 Charty a článkom 54 DVSD, môže mať priamy vplyv na posúdenie situácie žalobcov vo veci samej.

- 18 Článok 52 ods. 3 Charty totiž stanovuje, že pokiaľ Charta obsahuje práva zodpovedajúce právam zaručeným EDLP, je zmysel a rozsah týchto práv rovnaký ako zmysel a rozsah práv ustanovených v tomto dohovore, z uvedeného rozhodnutia však tiež vyplýva, že právo Únie môže priznávať širšiu ochranu.
- 19 Za týchto podmienok je prejudiciálna otázka prípustná.

O veci samej

- 20 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či sa má právo Únie, a obzvlášť zásady ekvivalencie a efektivity, vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd zaväzuje, aby opravný prostriedok vnútroštátneho práva, ktorý v prípade porušenia EDLP alebo niektorého z jeho protokolov umožňuje dosiahnutie povolenia obnovy trestného konania ukončeného vnútroštátnym rozhodnutím s právnou silou rozhodnutej veci, rozšíril aj na porušenia práva Únie, a konkrétne na zásahy do základného práva zaručeného článkom 50 Charty a článkom 54 DVSD.
- 21 V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že ak neexistuje právna úprava Únie v predmetnej oblasti, podmienky vykonávania zásady právnej sily rozhodnutej veci musí stanoviť vnútroštátny právny poriadok v súlade so zásadou procesnej autonómie členských štátov a pri dodržaní zásad ekvivalencie a efektivity (rozsudok z 10. júla 2014, Impresa Pizzarotti, C-213/13, EU:C:2014:2067, bod 54 a citovaná judikatúra).
- 22 Podľa zásady lojálnej spolupráce, ktorá je zakotvená v článku 4 ods. 3 ZEÚ, procesné podmienky žalôb určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, totiž nemôžu byť menej výhodné ako procesné podmienky týkajúce sa podobných žalôb vnútroštátnej povahy (zásada ekvivalencie) a nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právny poriadok Únie (zásada efektivity) (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. decembra 1976, Rewe-Zentralfinanz a Rewe-Zentral, 33/76, EU:C:1976:188, bod 5; zo 14. decembra 1995, Peterbroeck, C-312/93, EU:C:1995:437, bod 12; z 15. apríla 2008, Impact, C-268/06, EU:C:2008:223, bod 46, ako aj z 27. júna 2013, Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, bod 36).
- 23 Požiadavky vyplývajúce z týchto zásad platia tak na určenie súdov s právomocou na rozhodovanie o žalobách založených na tomto práve, ako aj pokiaľ ide o vymedzenie procesných podmienok upravujúcich také žaloby (pozri v tomto zmysle rozsudky z 15. apríla 2008, Impact, C-268/06, EU:C:2008:223, bod 47, a z 27. júna 2013, Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, bod 37).
- 24 Dodržiavanie uvedených požiadaviek sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie predmetných ustanovení v celom konaní, priebeh tohto konania a osobitosti týchto ustanovení na rôznych stupňoch vnútroštátnych súdov (rozsudok z 27. júna 2013, Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, bod 38 a citovaná judikatúra).

O zásade ekvivalencie

- 25 Podľa judikatúry pripomenutej v bode 22 tohto rozsudku zakazuje zásada ekvivalencie členskému štátu, aby pre návrhy na zabezpečenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, stanovil menej výhodné procesné podmienky, než sú podmienky, aké sa uplatňujú na podobné žaloby založené na porušení vnútroštátneho práva.
- 26 V tejto súvislosti z rozhodnutia vnútroštátneho súdu a z odpovede na otázku, ktorú Súdny dvor položil rakúskej vláde na pojednávaní, vyplýva, že žalobu na účely obnovy trestného konania stanovenú v § 363a trestného poriadku treba považovať za žalobu vnútroštátneho práva.

- 27 Treba teda overiť, či možno túto žalobu považovať za podobnú žalobe na zabezpečenie ochrany práva Únie, konkrétne základných práv, ktoré sú v ňom zakotvené, s prihliadnutím na predmet, dôvod a základné prvky týchto žalôb (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. júna 2013, Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, bod 39 a citovanú judikatúru).
- 28 Na znázornenie svojich pochybností týkajúcich sa toho, či § 363a trestného poriadku rešpektuje zásadu ekvivalencie, vnútroštátny súd poukazuje na možnosť, že v rámci návrhu založeného na tomto ustanovení mala výhrada založená na porušení základného práva zaručeného EDLP rovnaký predmet a základ ako výhrada založená na porušení práva zaručeného Chartou. V podstate tiež zdôrazňuje, že podľa článku 52 ods. 3 Charty majú práva zaručené Chartou prinajmenšom rovnaký rozsah ako príslušné práva zaručené EDLP.
- 29 Podľa znenia § 363a trestného poriadku je obnova trestného konania stanovená pre prípad, že sa v rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva konštatovalo, že rozsudkom alebo iným rozhodnutím trestného súdu došlo k porušeniu EDLP alebo niektorého z jeho protokolov. Zo znenia tohto ustanovenia teda vyplýva, že predpokladom pre tento opravný prostriedok je v zásade predchádzajúce konštatovanie porušenia EDLP alebo niektorého z jeho protokolov Európskym súdom pre ľudské práva.
- 30 Vnútroštátny súd však spresňuje, že v zásadnom rozhodnutí z 1. augusta 2007 rozhodol, že obnova trestného konania sa neobmedzuje iba na situáciu, keď Európsky súd pre ľudské práva vopred konštatoval, že rozsudkom alebo rozhodnutím trestného súdu došlo k porušeniu EDLP alebo niektorého z jeho protokolov, ale že sa môže uplatniť aj v prípade, že tento vnútroštátny súd sám konštatoval také porušenie. Ak sa mu teda vec predloží namiesto Európskeho súdu pre ľudské práva, a nie teda na základe konštatovania Európskeho súdu pre ľudské práva, že došlo k porušeniu EDLP alebo niektorého z jeho protokolov, rozšíri Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd), ak sú splnené podmienky prípustnosti žaloby podanej na Európsky súd pre ľudské práva, toto konanie na kohokoľvek, kto tvrdí, že boli porušené jeho práva zaručené týmto dohovorom alebo jeho protokolmi, a vydá meritórne rozhodnutie predtým, než by tak urobil Európsky súd pre ľudské práva.
- 31 Zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že mimoriadny opravný prostriedok stanovený v § 363a trestného poriadku nachádza svoje odôvodnenie v samotnej povahe EDLP a, ako stanovuje rakúsky zákonodarca, je úzko funkčne prepojený s konaním pred Európskym súdom pre ľudské práva. Tento opravný prostriedok bol totiž zavedený na účely výkonu rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva, pričom rakúska vláda zdôraznila, že zákonodarca chcel týmto spôsobom splniť povinnosť stanovenú v článku 46 EDLP.
- 32 V tejto súvislosti treba pripomenúť, ako to urobil generálny advokát v bode 75 svojich návrhov, že požiadavka uvedená v článku 35 ods. 1 EDLP, podľa ktorej Európsky súd pre ľudské práva môže vo veci rozhodovať až po vyčerpaní všetkých vnútroštátnych opravných prostriedkov, vyžaduje existenciu rozhodnutia vydaného vnútroštátnym súdom na poslednom stupni a s právnou silou rozhodnutej veci.
- 33 Ako teda vyplýva zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, konanie stanovené v § 363a trestného poriadku umožňujúce obnovu trestného konania ukončeného súdnym rozhodnutím s právnou silou rozhodnutej veci bolo zavedené práve s cieľom zohľadniť túto situáciu a zabezpečiť výkon rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva vo vnútroštátnom právnom poriadku.
- 34 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania a z vysvetlení rakúskej vlády okrem toho vyplýva, že úzka funkčná väzba medzi konaním upraveným v tomto ustanovení a konaním pred Európskym súdom pre ľudské práva nie je spochybnená tým, že pôsobnosť prvého uvedeného konania bola rozšírená zásadným rozhodnutím Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd) z 1. augusta 2007. Ako bolo totiž zdôraznené v bode 30 tohto rozsudku, návrh podaný na základe toho istého ustanovenia predtým, než Európsky súd pre ľudské práva konštatuje porušenie EDLP alebo niektorého z jeho protokolov,

podlieha rovnakým podmienkam prípustnosti ako žaloba podávaná na Európsky súd pre ľudské práva a podľa vysvetlení podaných vnútroštátnym súdom jeho jediným cieľom je predísť takému konštatovaniu.

- 35 Treba konštatovať, že konanie stanovené v § 363a trestného poriadku vzhľadom na svoj predmet, dôvod a základné prvky, tak ako boli uvedené vyššie, nemožno považovať za podobné žalobe na zabezpečenie ochrany základného práva zaručeného právom Únie, konkrétne Chartou, a to z dôvodu osobitných charakteristík súvisiacich so samotnou povahou tohto práva.
- 36 V tejto súvislosti treba pripomenúť, ako to opakovane uviedol Súdny dvor, že právo Únie sa vyznačuje, tým, že vychádza z autonómneho prameňa tvoreného Zmluvami, svojou prednosťou pred právom členských štátov [pozri v tomto zmysle rozsudky z 15. júla 1964, *Costa*, 6/64, EU:C:1964:66, a zo 17. decembra 1970, *Internationale Handelsgesellschaft*, 11/70, EU:C:1970:114, bod 3; stanovisko 1/91 (Dohoda o EHP – I) zo 14. decembra 1991, EU:C:1991:490, bod 21, a 1/09 z 8. marca 2011, EU:C:2011:123, bod 65, a rozsudok z 26. februára 2013, *Melloni*, C-399/11, EU:C:2013:107, bod 59], ako aj priamym účinkom celého radu ustanovení uplatniteľných vo vzťahu k ich štátnym príslušníkom a samotným členským štátom [pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. februára 1963, *van Gend & Loos*, 26/62, EU:C:1963:1, s. 23; stanovisko 1/09 z 8. marca 2011, EU:C:2011:123, bod 65, a stanovisko 2/13 (Prístupenie Únie k EDLP) z 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, bod 166, ako aj citovanú judikatúru].
- 37 V jadre tejto právnej konštrukcie sa navyše nachádzajú základné práva, tak ako ich uznáva Charta, ktorá má podľa článku 6 ods. 1 ZEÚ rovnakú právnu silu ako Zmluvy, s tým, že rešpektovanie týchto práv je podmienkou legality aktov Únie, takže opatrenia v rozpore s týmito právami sú v Únii neprípustné [pozri v tomto zmysle rozsudky z 18. júna 1991, *ERT*, C-260/89, EU:C:1991:254, bod 41; z 29. mája 1997, *Kremzow*, C-299/95, EU:C:1997:254, bod 14; z 12. júna 2003, *Schmidberger*, C-112/00, EU:C:2003:333, bod 73, a z 3. septembra 2008, *Kadi a Al Barakaat International Foundation/Rada a Komisia*, C-402/05 P a C-415/05 P, EU:C:2008:461, body 283 a 284, ako aj stanovisko 2/13 (Prístupenie Únie k EDLP) z 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, bod 169].
- 38 Súdny dvor navyše v súvislosti so zásadou *ne bis in idem* zakotvenou v článku 50 Charty, o ktorý ide v prejednávanej veci, rozhodol, že toto ustanovenie má priamy účinok (rozsudok z 20. marca 2018, *Garlsson Real Estate a i.*, C-537/16, EU:C:2018:193, bod 68).
- 39 Na zachovanie charakteristických znakov a autonómie právneho poriadku Únie zaviedli Zmluvy súdny systém určený na zabezpečenie súdržného a jednotného výkladu práva Únie [stanovisko 2/13 (Prístupenie Únie k EDLP) z 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, bod 174].
- 40 V tomto rámci prislúcha vnútroštátnym súdom a Súdnemu dvoru, aby zaručovali plné uplatňovanie práva Únie vo všetkých členských štátoch, ako aj súdnu ochranu práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci z tohto práva vyplývajú [stanovisko 1/09, EU:C:2011:123, bod 68 a citovaná judikatúra, ako aj stanovisko 2/13 (Prístupenie Únie k EDLP) z 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, bod 175].
- 41 Základom takto koncipovaného súdneho systému je konanie o návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, ktoré má za cieľ prostredníctvom nastoleného dialógu medzi Súdnym dvorom a súdmi členských štátov zabezpečiť jednotný výklad práva Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. februára 1963, *van Gend & Loos*, 26/62, EU:C:1963:1, s. 23), čím umožňuje zabezpečiť jeho súdržnosť, plný účinok a autonómiu a nakoniec aj špecifický charakter práva vytvoreného Zmluvami [stanovisko 2/13 (Prístupenie Únie k EDLP) z 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, bod 176].

- 42 Podľa ustálenej judikatúry článok 267 ZFEÚ poskytuje vnútroštátnym súdom veľkú diskrečnú právomoc obrátiť sa na Súdny dvor, ak sa domnievajú, že právne veci, o ktorých rozhodujú, nastoľujú otázky týkajúce sa výkladu alebo posúdenia platnosti ustanovení práva Únie potrebných pre rozhodnutie sporu, ktorý im bol predložený. Vnútroštátne súdy môžu využiť túto možnosť v ktoromkoľvek okamihu konania, ktorý považujú za vhodný (rozsudok z 5. júla 2016, Ogňanov, C-614/14, EU:C:2016:514, bod 17 a citovaná judikatúra).
- 43 Navyše treba pripomenúť, že podľa článku 267 tretieho odseku ZFEÚ vnútroštátny súd, proti rozhodnutiu ktorého neexistuje nijaký opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, je v zásade povinný obrátiť sa na Súdny dvor, pokiaľ je v konaní pred ním nastolená otázka týkajúca sa výkladu práva Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. septembra 2015, Ferreira da Silva e Brito a i., C-160/14, EU:C:2015:565, bod 37, ako aj citovanú judikatúru).
- 44 Napokon podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora majú vnútroštátne súdy, ktoré sú v rámci svojej právomoci poverené uplatňovať právne predpisy Únie, povinnosť zabezpečiť plný účinok týchto predpisov, pričom v prípade potreby z vlastnej iniciatívy neuplatnia akékoľvek odporujúce ustanovenie vnútroštátneho práva, bez toho, aby bolo treba žiadať alebo čakať na jeho predchádzajúce zrušenie zákonodarnou cestou alebo akýmkoľvek iným ústavným postupom (pozri v tomto zmysle rozsudky z 9. marca 1978, Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, body 21 a 24, ako aj zo 6. marca 2018, SEGRO a Horváth, C-52/16 a C-113/16, EU:C:2018:157, bod 46 a citovanú judikatúru).
- 45 V rámci Únie treba teda vykladať a uplatňovať základné práva, ako ich uznáva najmä Charta, pri dodržaní tohto ústavného rámca [stanovisko 2/13 (Pristúpenie Únie k EDLP) z 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, bod 177].
- 46 Ako bolo teda spresnené v bode 36 tohto rozsudku a ako uviedol generálny advokát v bode 55 svojich návrhov, uvedený ústavný rámec každej osobe zaručuje možnosť uplatniť si práva, ktoré sú jej priznané právnym poriadkom Únie, ešte skôr, než rozhodnutie, ktorého je subjektom, nadobudne právnu silu rozhodnutej veci.
- 47 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba dospieť k záveru, že rozdiely týkajúce sa konania v zmysle § 363a trestného poriadku na jednej strane a prostriedkov na zabezpečenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, na strane druhej sú také, že tieto konania nemožno považovať za podobné v zmysle judikatúry pripomenutej v bodoch 22 až 25 tohto rozsudku.
- 48 Z toho vyplýva, že zásada ekvivalencie vnútroštátnemu súdu neukladá povinnosť, aby v prípade údajného porušenia základného práva zaručeného právom Únie, najmä Chartou, rozšíril právny prostriedok podľa vnútroštátneho práva umožňujúci domáhať sa v prípade porušenia EDLP alebo niektorého z jeho protokolov obnovy trestného konania ukončeného vnútroštátnym rozhodnutím s právnou silou rozhodnutej veci.

O zásade efektivity

- 49 Pokiaľ ide o zásadu efektivity, treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry každý prípad, keď vzniká otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie znemožňuje alebo príliš sťažuje uplatňovanie práva Únie, sa musí preskúmať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v rámci celého konania, na jeho priebeh a osobitosti pred rôznymi vnútroštátnymi súdmi. Z tohto hľadiska treba v prípade potreby vziať do úvahy najmä ochranu práva na obranu, zásadu právnej istoty a riadny priebeh konania (rozsudok z 22. februára 2018, INEOS Köln, C-572/16, EU:C:2018:100, bod 44).

- 50 Na posúdenie existencie porušenia zásady efektivity zakotvenej v práve Únie treba určiť, či nemožnosť žiadať na základe § 363a trestného poriadku o obnovu trestného konania ukončeného rozhodnutím s právnou silou rozhodnutej veci s odkazom na porušenie takého základného práva zaručeného právom Únie, ako je právo zakotvené v článku 50 Charty a v článku 54 DVSD, v praxi znemožňuje alebo nadmerne sťažuje výkon práv priznaných právnym poriadkom Únie.
- 51 V tejto súvislosti treba uviesť, že zámerom Zmluvy o FEÚ nebolo zaviazat' členské štáty na to, aby pred vnútroštátnymi súdmi zaviedli na účely zabezpečenia ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, iné právne prostriedky než tie, ktoré stanovuje vnútroštátne právo (pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. marca 2007, Unibet, C-432/05, EU:C:2007:163, bod 40 a citovanú judikatúru).
- 52 Okrem toho treba pripomenúť dôležitosť zásady právnej sily rozhodnutej veci v právnom poriadku Únie i vo vnútroštátnych právnych poriadkoch. Na to, aby sa zabezpečila tak stabilita práva a právnych vzťahov, ako aj riadny výkon spravodlivosti, je totiž dôležité, aby sa nemohli napadnúť súdne rozhodnutia, ktoré sa stali konečnými po vyčerpaní dostupných opravných prostriedkov alebo po uplynutí lehôt stanovených pre tieto opravné prostriedky (rozsudky zo 16. marca 2006, Kapferer, C-234/04, EU:C:2006:178, bod 20; z 29. júna 2010, Komisia/Luxembursko, C-526/08, EU:C:2010:379, bod 26; z 29. marca 2011, a ThyssenKrupp Nirosta/Komisia, C-352/09 P, EU:C:2011:191, bod 123, a z 10. júla 2014, Impresa Pizzarotti, C-213/13, EU:C:2014:2067, bod 58).
- 53 Právo Únie teda vnútroštátnemu súdu neukladá povinnosť neuplatniť vnútroštátne procesné normy, na základe ktorých nadobúda súdne rozhodnutie právnou silu rozhodnutej veci, napriek tomu, že by sa ich neuplatnením umožnila náprava vnútroštátnej situácie nezlučiteľnej s týmto právom (rozsudky z 10. júla 2014, Impresa Pizzarotti, C-213/13, EU:C:2014:2067, bod 59 a citovaná judikatúra, ako aj zo 6. októbra 2015, Târşia, C-69/14, EU:C:2015:662, bod 29).
- 54 Právo Únie teda v zásade nepožaduje zrušenie rozhodnutia súdneho orgánu z dôvodu zohľadnenia výkladu príslušného ustanovenia tohto práva, ktorý prijal Súdny dvor po tom, ako dané rozhodnutie nadobudlo právnou silu rozhodnutej veci (pozri v tomto zmysle rozsudky z 10. júla 2014, Impresa Pizzarotti, C-213/13, EU:C:2014:2067, bod 60, ako aj zo 6. októbra 2015, Târşia, C-69/14, EU:C:2015:662, bod 38).
- 55 V tomto prípade žiadna skutočnosť v spise, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, neumožňuje dospieť k záveru, že v rakúskom právnom poriadku neexistujú opravné prostriedky na zabezpečenie účinnej ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z článku 50 Charty a článku 54 DVSD.
- 56 Naopak, je nesporné, že keď žalobcovia vo veci samej na rakúskych súdoch namietali proti žiadostiam o právnou pomoc prokuratúry kantónu Sankt Gallen, mohli sa v plnom rozsahu odvolávať na porušenie týchto ustanovení, a že uvedené súdy preskúmali tieto výhrady. Vnútroštátny súd okrem toho zdôrazňuje, že trestný poriadok poskytuje dotknutým osobám veľa možností, ako účinne presadiť výkon práv priznaných právnym poriadkom Únie.
- 57 Tento rámec teda zaručuje efektivitu práva Únie, pričom nie je potrebné rozšíriť mimoriadny opravný prostriedok stanovený v § 363a trestného poriadku umožňujúci napadnutie vnútroštátnych rozhodnutí s právnou silou rozhodnutej veci na právo Únie.
- 58 Ako okrem toho uviedol generálny advokát v bode 56 svojich návrhov, zásada právnej sily rozhodnutej veci nie je v rozpore s uznaním zásady zodpovednosti štátu za rozhodnutia súdov najvyššieho stupňa (rozsudok z 30. septembra 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, bod 40). Najmä totiž z dôvodu, že porušenie práv vychádzajúcich z práva Únie v dôsledku takého rozhodnutia spravidla nemožno

napraviť, nie je možné jednotlivcovi odňať oprávnenie domáhať sa voči štátu zodpovednosti, aby týmto spôsobom získal súdnu ochranu svojich práv (rozsudky z 30. septembra 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, bod 34, ako aj zo 6. októbra 2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, bod 40).

- 59 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na položenú otázku odpovedať tak, že právo Únie, najmä zásady ekvivalencie a efektivity, sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátnemu súdu neukladá povinnosť, aby opravný prostriedok vnútroštátneho práva, ktorý iba v prípade porušenia EDĽP alebo niektorého z jeho protokolov umožňuje dosiahnuť obnovu trestného konania ukončeného vnútroštátnym rozhodnutím s právnou silou rozhodnutej veci, rozšíril na porušenia práva Únie, konkrétne na zásahy do základného práva zaručeného článkom 50 Charty a článkom 54 DVSD.

O trovách

- 60 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Právo Únie, najmä zásady ekvivalencie a efektivity, sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátnemu súdu neukladá povinnosť, aby opravný prostriedok vnútroštátneho práva, ktorý iba v prípade porušenia Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 alebo niektorého z jeho protokolov umožňuje dosiahnuť obnovu trestného konania ukončeného vnútroštátnym rozhodnutím s právnou silou rozhodnutej veci, rozšíril na porušenia práva Únie, konkrétne na zásahy do základného práva zaručeného článkom 50 Charty základných práv Európskej únie a článkom 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Spolkovej republiky Nemecko a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach, podpísaného 19. júna 1990 v Schengene (Luxembursko) a ktorý nadobudol platnosť 26. marca 1995.

Podpisy